

SPOTKANIE

80-te urodziny Gustawa Herlinga-Grudzińskiego

Spotkanie
poświęcone
twórczości

**GUSTAWA
HERLINGA-
GRUDZIŃSKIEGO**

Ośrodek "Brama Grodzka-Teatr NN"
Lublin, ul.Grodzka 21

czwartek
20 maja 1999
godz.18.30

Towarzystwo Naukowe
Katolickiego Uniwersytetu
Lubelskiego

OŚRODEK
BRAMA
GRODZKA

TEATR NN

W PROGRAMIE SPOTKANIA:

- "Obecność Gustawa Herlinga-Grudzińskiego w kraju" - dyskusja z udziałem publiczności prowadzona przez Arkadiusza Bagłajewskiego i Zdzisława Kudelskiego
- Krótka telefoniczna rozmowa na żywo z Gustawem Herlingiem-Grudzińskim
- Urodzinowy toast
- Film dokumentalny Andrzeja Titkowa "Dziennik pisany pod wulkanem"

Arkadiusz Bagłajewski (UMCS), redaktor naczelny kwartalnika "Kresy"

Zdzisław Kudelski (KUL), kurator krajowych wydań książek pisarza w Polsce, autor książki "Studia o Herlingu-Grudzińskim" (TNKUL)

Ośrodek "Brama Grodzka-Teatr NN"

20-112 Lublin, ul.Grodzka 21

telefon/fax +48 (81) 532-58-67

Gustaw Herling-Grudziński urodził się 20 maja 1919 r. w Kielcach, debiutował w "Kuźni Młodych" w 1935 r. Po ukończeniu kieleckiego gimnazjum, w latach 1937-1939 studiował polonistykę na Uniwersytecie Warszawskim. Współpracował wówczas m.in. z pismem "Orka na Ugorze", w którym redagował dział literacki.

Po kampanii wrześniowej był współzałożycielem i szefem sztabu pierwszej organizacji konspiracyjnej w Warszawie - Polskiej Ludowej Akcji Niepodległościowej (PLAN). Aresztowany w marcu 1940 r. przez NKWD koło Grodna, został skazany na pięć lat obozu pracy pod Archangielskiem.

Po układzie Sikorski-Majski zwolniony w styczniu 1942 r., wstąpił do powstającej w Kazachstanie Armii Polskiej, a po przejściu przez Bliski Wschód walczył w kampanii włoskiej. Za udział w bitwie o Monte Cassino odznaczony krzyżem *Virtuti Militari*. W latach 1945-1946 kierował działem literackim tygodnika 2 Korpusu "Orzeł Biały".

Debiutował w Rzymie tomem szkiców *Żywi i umarli* z przedmową Józefa Czapskiego (1945). Współpracował krótko z rzymskim Instytutem Literackim, w którym wydał m.in. antologię *W oczach pisarzy* (1947); razem z Jerzym Giedroyciem założył kwartalnik "Kultura". Poślubił malarzkę Krystynę Domańską (z domu Stojanowską), z którą przeniósł się do Londynu. Tam kontynuował nawiązaną wcześniej współpracę z tygodnikiem "Wiadomości". W Londynie ukazały się wspomnienia obozowe Herlinga *Inny Świat*, najpierw w tłumaczeniu na angielski Andrzeja Ciołkosza (1951), później w innych językach i polskim oryginale (Londyn 1953, wyd. paryskie 1965).

Po śmierci żony w 1952 r. przebywał w Monachium i pracował w rozgłośni polskiej Radia Wolna Europa. Od 1955 mieszka w Neapolu, nawiązał przerwana współpracę z paryską "Kulturą" (której był do początku 1996 r. najbliższym współpracownikiem) i pismami włoskimi (m.in. "Tempo Presente", "Il Giornale", "Corriere della Sera"). Poślubił Lidię Croce, córkę i współpracowniczkę Benedetto Crocego.

W Instytucie Literackim wydał tom opowiadań *Skrzydła ołtarza* (1960), *Drugie Przyjście oraz inne opowiadania i szkice* (1963), tom esejów o literaturze rosyjskiej i sowieckiej *Upiory rewolucji* (1969), cztery tomy *Dziennika pisanego nocą* (1973, 1980,

1984,1989) oraz wielokrotne wznowienia *Innego Świata*, w londyńskim "Pulsie" zaś dziennik z 1952 r. *Podróż do Burmy* (1983).

Przez wiele lat Herling był w Polsce autorem zakazanym. Po powstaniu "drugiego obiegu" poza cenzurą przedrukowane zostały niemal wszystkie utwory pisarza (*Inny Świat* co najmniej dziesięć razy). Dopiero w 1988 r. Herling-Grudziński "debiutował" oficjalnie tomem *Wieża i inne opowiadania* (poznane wydawnictwo "W drodze"), a w rok później "Czytelnik" opublikował *Inny Świat*, dotąd wznawiany kilka razy. W latach 1990-1991 w kraju ukazały się przedruki kolejnych tomów *Dziennika pisanego nocą*, opowiadań i esejów.

W maju 1991 r., po 52 latach życia na obczyźnie, Gustaw Herling-Grudziński odwiedził Polskę. W dniu 72 urodzin pisarza, 20 maja senat UAM w Poznaniu nadał autorowi *Innego Świata* tytuł doktora *honoris causa*.

Triumfalnemu powrotowi Herlinga do kraju towarzyszy odkrywanie jego twórczości w innych krajach. W 1985 r. *Inny Świat* ukazał się w tłumaczeniu na język francuski (nagroda PEN-Clubu), później pojawiły się wznowienia angielskiego przekładu w Londynie i USA (1986 - 2 wyd.; 1987), tłumaczenie rosyjskie (Londyn 1989, Moskwa 1991) i czeskie (Praga 1994).

Dobre przyjęcie *Innego Świata* wzbudziło zainteresowanie innymi utworami Grudzińskiego we Francji, Niemczech i krajach anglosaskich, a zwłaszcza we Włoszech, gdzie przez wiele lat pisarz był na marginesie oficjalnego życia intelektualnego.

W latach 90-tych w kraju nie słabło zainteresowanie czytelników i krytyków literackich twórczością Herlinga-Grudzińskiego. Liczne wydania jego książek, recenzje w prasie, żywe reakcje czytelników potwierdzają to. Podobnie jak przyznane Herlingowi wyróżnienia - m.in. nagroda PEN Clubu (1990), doktorat *honoris causa* uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie (1997) czy order Orła Białego (1998).

W latach 1994-1998 wydawnictwo "Czytelnik" wydało 10-tomowe *Pisma zebrane* Herlinga-Grudzińskiego. Na 80 urodziny pisarza "Czytelnik" wydał także dwa tomy *Opowiadań zebranych*, wydawnictwo UMCS rozszerzone wydanie *Upiorów rewolucji*, a WSP w Kielcach tom studiów *O Herlingu-Grudzińskim*.

Zdzisław Kudelski